

stændigheder kun blive de store; alle de smaa ville ikke faae nogen som helst Nytte af den.

Dernæst er det bemærket, at man isvrigt henholder sig til, at Loven er lige for Alle. Ja, det vil sige, for Fremtiden vil den blive lige for Alle, men under denne Overgang er den det sandelig ikke; thi de 80 eller 100 Næringsdrivende, som nu i en Mærkelig lovlig have drevet deres Erhverv, men som nu ville forsvinde som en nødvendig Følge af denne Lov, stilles ikke lige for Loven. Medens den bestemte Hensigt med Loven nu er at gjøre Gavn og Nytte for hele Befolkningen, saa er den dog til stor Skade for dem, hvis Erhverv vil blive fuldstændig ødelagt. Det kan være overordentlig fortjenstligt at bygge en Bro til Frelse for de Mange, men dersom man dertil knytter den bestemte Hensigt, at Nogen derved skal tilsette Livet eller ødelægges for at spare et mindre Beløb, saa er det, tror jeg, en Brøst, som altid vil klæbe ved denne ellers gode Foranstaltning. Og Andet er det jo ikke, her tilsigtes. Man vil bygge en Bro fra Drifskædighed til Afholdenhed og har saamtidig til Hensigt at udrydde en Del Næringsdrivende uden at give dem nogen Erstatning. Det tror jeg ikke er billigt, og jeg haaber, at Flertallet saavel som den høitærede Finanzminister ikke vil være uvillig stemt mod at give Erstatning, naar man kun kunde finde ud af, paa hvilken Maade den skulde gives. Det har ikke været muligt i Udvalget at finde en Vej, som man kunde ene om, og derfor staar jeg ved denne Forhandling uden derom at have stillet noget bestemt Forslag. Men jeg skal dog tillade mig allerede her at nævne de forskjellige Maader, hvorpaa denne Erstatning formentlig kunde ydes. Den mest radikal og maasse den fornuftigste vilde, som jeg tillod mig at bemærke ved første Behandling, være den, at Staten overtog alle Brænderierne, enten drive dem, som det var nødvendigt at holde i Live, for egen Regning, eller sælge eller bortforpagte dem igjen. Jeg antager, at hele Expropriationen af alle Brænderierne vilde være saadan omkring 8 Millioner Kroner, det vil sige, denne Udgift vilde være dækket ved Afgiften i et Aar, og saa vilde Staten sidde inde med et ubemærket godt Aktiv, som den ikke vilde faae noget Tab paa. Det var den mest rationelle Maade at afgjøre Sagen paa. Men man kunde ogsaa vælge en anden, nemlig kun expropriere eller give de Brænderier Erstatning, hvis Etere erklærede sig villige til at nedlægge Driften uden selvsølgelig at begynde paany, hvilket, i alt Fald for en længere Aarrække, næppe Nogen vilde falde paa. Men derved klæber jo ganske vist den Ulempe,

at Andre kunde bygge op til Gengjæld for, hvad man har forsøgt at faae bort ved at give en Erstatning. Den tredje Vej, som er den sempeligste og den, som man fra alle Sider vilde mærke mindst til, er den, at træffe en Bestemmelse om, at Loven først skulde træde i Kraft sex Maanedes efter at den kom ud, og i de sex Maanedes maatte saa intet Brænderi producere mere end det havde produceret i det foregaaende Aar i samme Tidrum, medmindre det, for hvad det producerede udover dette, betalte en højere Afgift. Derved vilde de tilstedeværende Beholdninger forsvinde, idet Beholdningerne næppe udgjøre saa meget, som der produceres i to Maanedes, endfise i tre, saa at man kan være rolig for, at de tilstedeværende Beholdninger derved vilde være ude af Mærkedet, og den Omstændighed vilde gjøre, at Prisen paa det, der blev fabrikeret i Løbet af dette Halvaar, vilde hæve sig en Del, saaledes at der derigjennem vilde tilflyde alle Brænderier en Erstatning, eller i alt Fald der vilde blive givet dem Seilighed til at faae en Erstatning, som de kunde være tjente med. Og om man udsætter Lovens Gjennemførelse et halvt Aar, eller om man her forhandler om den i flere Aar, maa jo forsaavidt komme ud paa Et. De Penge, der ikke gaa ind i Statskassen, blive ude i Befolkningen; altsaa vilde der jo ikke være noget pekuniært Tab ved disse Foranstaltninger. Jeg skulde meget haabe og ønske, at man ikke vilde skride til en saa radikal Forandring af disse bestaaende Næringsbrug uden at tage fornødne Hensyn til dem, og ad en af disse tre Vete tror jeg, det kan ske og ogsaa bør ske.

Ordføreren (Mazén): I Anledning af den ærede sidste Talers Bemærkninger er der kun en Udtalelse, jeg vil tillade mig at fremkomme med. Det forekommer mig, at Udtrykkene saaldt saaledes, at den ærede Taler tillagde Flertallet den skumle Hensigt at ville udrydde en vis Klasse Næringsdrivende. Det er langt fra os at have en saadan ond Hensigt, tværtimod. Men naar Følgen bliver en saadan, saa er det forsaavidt ikke noget Nyt, thi i en Mærkelig er det gaet tilbage for de mindre Brænderier, og at Loven saa maasse hyderligere kan virke i samme Retning, er Noget, vi i højeste Grad beklage, men som vi ikke se os i Stand til raade Bod paa. Det er forsaavidt Noget, der følger af Brænderiernes Egenstabs som forholdsvis smaa og uheldig stillede i Konkurrencen, men som vi ikke se bør eller kan være til Hinder for en saadan Reform som denne, hvis Gjennemførelse vi anse gavnlige for Samfundet. Men